

Briselē, 2025. gada 20. novembrī
(OR. en)

15742/25

EJUSTICE 64
JURINFO 14
JUSTCIV 194
COPEN 362
JAI 1747

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs: Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore *Martine DEPREZ*

Saņemšanas datums: 2025. gada 20. novembris

Saņēmējs: Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre *Thérèse BLANCHET*

K-jas dok. Nr.: COM(2025) 802 final

Temats: KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI,
EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN
REĢIONU KOMITEJAI
DigitalJustice@2030

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2025) 802 final.

Pielikumā: COM(2025) 802 final

Briselē, 20.11.2025.
COM(2025) 802 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

DigitalJustice@2030

DigitalJustice@2030

ES konkurētspēja arvien vairāk būs atkarīga no visu nozaru digitalizācijas, kas veicinās investīcijas¹. Digitalizācija un mākslīgā intelekta (MI) ieviešana būs būtiska, lai publiskās iestādes varētu sniegt kvalitatīvus publiskos pakalpojumus, īpaši tieslietu jomā. Eiropas digitālā desmitgade ir sākusies ar vērienīgu ieceri, ka līdz 2030. gadam ES visi būtiskie publiskie pakalpojumi būs pieejami tiešsaistē. Galīgais mērķis būs palielināt publisko pakalpojumu efektivitāti, padarot tos digitālus pēc noklusējuma un tādējādi veicinot produktivitāti².

Uzņēmumi visdrīzāk investēs tajās valstīs, kurās tiesu sistēmas ir efektīvas, tiesu iestāžu pieejamība ir garantēta, tiesu kvalitāte ir augsta un tiek nodrošināta pārredzamība. Tiesiskuma efektīva nodrošināšana nozīmē arī to, ka tiesvedības izmaksas privātpersonām un uzņēmumiem ir mazākas. Ietaupītos līdzekļus var izmantot investīcijām un citiem produktīvākiem mērķiem. Tas ir vēl izteiktāk pārrobežu lietās, kad digitālie rīki var ievērojami samazināt administratīvo slogu, samazināt kavēšanos un likvidēt valodas barjeras, izmantojot MI balstītas lietojumprogrammas, piemēram, runas pārvēršanu tekstā, transkripciju un mašintulkošanu, tā radot izmaksu ietaupījumus.

Tāpat ir paredzams, ka digitalizētas tiesu sistēmas būs noturīgākas krīzes laikā. To parādīja Covid-19 pandēmija. Var uzlaboties arī tiesu sistēmas kvalitāte, jo tieslietu speciālisti var vairāk koncentrēties uz savu galveno uzdevumu – nodrošināt tiesiskumu. Tiesu sistēmu digitalizācija var nodrošināt ātrāku un vienkāršāku tiesu iestāžu pieejamību, tādējādi tuvinot tās iedzīvotājiem³. Piemēram, digitālie rīki var nodrošināt tiesu ātru pieejamību, izmantojot videokonferences, neatkarīgi no tā, cik tālu atrodas tiesas zāle. Tiešsaistes piekļuve lietas materiāliem arī palielina pārredzamību, jo privātpersonas, uzņēmumi un juridiskie pārstāvji var vieglāk sekot tiesvedībai⁴.

Digitalizācijas regulas⁵ pieņemšana 2023. gadā bija atskaites punkts šajā ziņā. Regula pilnvaro izmantot digitālo saziņu 24 pārrobežu civilprocesos, komercprocesos un kriminālpocesos. Digitalizācijas regula arī nodrošina ES tiesisko regulējumu videokonferenču izmantošanai, lai veiktu attālinātu uzklauššanu civillietās un dažās krimināllietās.

Komisijai laikposmā no 2026. līdz 2029. gadam ir jāpieņem vairāki īstenošanas akti, lai palīdzētu dalībvalstīm pielāgot savas IT sistēmas un nodrošinātu sadarbību, kā noteikts Digitalizācijas regulā. No 2028. gada sāks darboties Eiropas elektroniskās piekļuves punkts, kurā lietotāji varēs iesniegt noteiktas prasības un pieprasīt apliecības un apliecinājumus⁶. Līdz 2031. gada sākumam decentralizētai IT sistēmai būtu jādarbojas visās procedūrās, kas ietilpst regulas darbības jomā. Ir vajadzīgi koordinēti un pastāvīgi Komisijas un dalībvalstu centieni,

¹ [Dragi ziņojums](#) “*The future of European competitiveness – Part B: In-depth analysis and recommendations*” (Eiropas konkurētspējas nākotne. B. daļa. Padziļināta analīze un ieteikumi), 67. lpp.

² [COM\(2021\) 118 final](#) – “Digitālais kompass līdz 2030. gadam – Eiropas ceļam digitālajā gadu desmitā”, 10. lpp.

³ Padomes e-tiesiskuma stratēģija 2024.–2028. gadam ([C/2025/437](#)), 4. punkts.

⁴ To apliecina konstatējumi ziņojumā “[Digitalising justice: a fundamental rights-based approach](#)” (Tiesiskuma digitalizācija: uz pamattiesībām balstīta pieeja), ko sagatavoja Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra.

⁵ [Regula \(ES\) 2023/2844](#) par tiesu iestāžu sadarbības un tiesu iestāžu pieejamības digitalizāciju pārrobežu civillietās, komercietās un krimināllietās un ar ko groza dažus tiesību aktus tiesu iestāžu sadarbības jomā.

⁶ Piemēram, laulību un reģistrētu partnerattiecību apliecinājumi vai apliecības par aizsardzības pasākumiem civillietās.

lai laikus īstenotu Digitalizācijas regulu, kā arī citas decentralizētas IT sistēmas, kas nesēn izveidotas saskaņā ar pieciem citiem tiesību aktiem par tiesiskumu⁷.

Digitalizācija var arī veicināt cīņu pret noziedzību Eiropas Savienībā. Prokuratūras ES un valstu līmenī var izmantot digitālos rīkus, lai ievērojami paātrinātu saziņu un efektīvāk sadarbotos cīņā pret pārobežu noziedzību. Arī ES tieslietu un iekšlietu aģentūras un struktūras⁸, kuras atbild par noziegumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu vai atbalstu valstu prokuratūrām, var gūt labumu no digitalizācijas, izmantojot rīkus ātrākai informācijas apmaiņai un valstu kompetento iestāžu atbalstam.

Izmantojot digitalizācijas radītos efektivitātes ieguvumus, ir jāmazina arī iespējamie riski. Digitālo rīku izmantošanā tieslietu jautājumos ir pilnībā jāievēro tiesiskums un pamattiesības, kā noteikts ES Pamattiesību hartā un attiecīgajos ES sekundārajos tiesību aktos⁹. Turklāt MI aktā¹⁰ noteikts, ka drīkst izmantot tikai tādas MI sistēmas, kas nekaitē pamattiesībām. Tajā pašā laikā arī turpmāk vajadzētu būt pieejamiem nedigitāliem kanāliem, lai vērstos tiesā, jo ir svarīgi nodrošināt, ka visām personām¹¹, kuras dzīvo ES, būtu reāla un vienlīdzīga piekļuve tiesu iestādēm.

Digitalizētākas tiesu sistēmas var būt neaizsargātas arī pret personas datu aizsardzības pārkāpumiem un kiberuzbrukumiem. Lai gan uz papīra dokumentiem balstītas sistēmas ir neaizsargātas citādā veidā, piemēram, tām ir ierobežota koplietošana un tajās ir grūti atjaunināt informāciju, īpaša uzmanība jāpievērš datu privātumam un drošībai. Vispārīgā datu aizsardzības regula (VDAR)¹² un Direktīva par datu aizsardzību tiesībaizsardzības jomā¹³ ir ES tiesību aktu stūrakmeņi, kuru mērķis ir aizsargāt fiziskas personas pret minētajiem riskiem, izmantojot riska pārvaldības pasākumus un ziņošanu par incidentiem. Ar ES Kiberdrošības aktu¹⁴ arī tiek paaugstināts informācijas un komunikācijas tehnoloģiju produktu kiberdrošības līmenis ES, arī attiecībā uz produktiem, kurus izmanto tieslietu nozarē.

Valstu tiesu sistēmu digitālās pārkārtošanās finansēšana var nozīmēt, ka būs vajadzīgas ievērojamas sākotnējās investīcijas, taču saistītās izmaksas laika gaitā tiks amortizētas, jo efektivitātes pieaugums radīs ietaupījumus. Lai gan ES līdzekļi nevar segt visas sākotnējās izmaksas, tie var sniegt mērķorientētu atbalstu pielāgotām investīcijām saskaņā ar pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu (DFS) un investīcijām un reformām saskaņā ar valstu un reģionu

⁷ [Regula \(ES\) 2020/1784](#) par tiesas un ārpus tiesas civillietu vai komercietu dokumentu izsniegšanu dalībvalstīs (“dokumentu izsniegšana”) (pārstrādāta redakcija), [Regula \(ES\) 2020/1783](#) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās vai komercietās (“pierādījumu iegūšana”) (pārstrādāta redakcija), [Regula \(ES\) 2023/1543](#) par Eiropas e-pierādījumu sniegšanas rīkojumiem un Eiropas e-pierādījumu saglabāšanas rīkojumiem e-pierādījumu gūšanai kriminālprocesā un brīvības atņemšanas sodu izpildei pēc kriminālprocesa, [Regula \(ES\) 2024/3011](#) par tiesvedības nodošanu krimināllietās un [Regula \(ES\) 2023/2131](#) attiecībā uz digitālu informācijas apmaiņu terorisma lietās.

⁸ Eiropols, Eiropas Savienības Aģentūra tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (*Eurojust*) un Eiropas Prokuratūra (*EPPO*).

⁹ Piemēram, [Direktīva 2012/13/ES](#) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā.

¹⁰ [Regula \(ES\) 2024/1689](#), ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts).

¹¹ Tas ietver personas ar ierobežotu digitālo prasību, personas ar invaliditāti, kas tām apgrūtina orientēšanos digitālajos rīkos un vidē bez palīdzības, un personas, kurām, piemēram, ekonomiskās nenodrošinātības dēļ, nav piekļuves atbilstoši digitālajai infrastruktūrai.

¹² [Regula \(ES\) 2016/679](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula).

¹³ [Direktīva \(ES\) 2016/680](#) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi, ko veic kompetentās iestādes, lai novērstu, izmeklētu, atklātu noziedzīgus nodarījumus vai sauktu pie atbildības par tiem vai izpildītu kriminālsodus, un par šādu datu brīvu apriti.

¹⁴ [Regula \(ES\) 2019/881](#) par *ENISA* (Eiropas Savienības Kiberdrošības aģentūra) un par informācijas un komunikācijas tehnoloģiju kiberdrošības sertifikāciju (Kiberdrošības akts).

partnerības plāniem, kad sāksies nākamā DFS¹⁵. Turklāt tie var arī radīt sviras efektu attiecībā uz valstu budžetiem¹⁶.

Tieslietu speciālistu digitālo prasmju stiprināšana būs būtiska, lai gūtu labumu no digitalizācijas un izmantotu progresīvas tehnoloģijas. Gan digitalizācija, gan progresīvas tehnoloģijas ir ES konkurētspējas virzītājspēki¹⁷. Tāpēc stratēģija *DigitalJustice@2030* ir pieņemta kopā ar jauno Eiropas Tiesiskās apmācības stratēģiju¹⁸ 2025.–2030. gadam, kurā galvenā uzmanība pievērsta digitalizācijai, tā radot nepieciešamo atbalstošo vidi, lai to pārvērstu realitātē.

Konkurētspēja ir šīs Komisijas pilnvaru termiņa priekšplānā un uzmanības centrā¹⁹. ES ir jāīstojas raitāk un vēl vērienīgāk, lai nodrošinātu konkurētspēju, labklājību un taisnīgumu²⁰. Šo nostāju atbalsta Padome, kas aicina apņēmīgi rīkoties, lai veicinātu konkurētspēju²¹. *DigitalJustice@2030* balstās uz minētajiem politikas mērķiem un pārvērš konkrētās darbības prioritātes, kuras Padome noteikusi tās e-tiesiskuma stratēģijā 2024.–2028. gadam²² un Padomes secinājumos par MI izmantošanu tiesu iestādēs²³.

Stratēģijas *DigitalJustice@2030* pamatā ir diskusijas ar dalībvalstīm un galvenajām ieinteresētajām personām augsta līmeņa forumos par tiesiskumu izaugsmei un par ES krimināltiesību nākotni, kurās tika uzsvērtas digitalizācijas iniciatīvas, kas tika plaši atbalstītas²⁴ un kuru mērķis ir līdz 2030. gadam palielināt digitālo tehnoloģiju, arī MI, ieviešanu tiesu sistēmās.

1. Tiesu sistēmas digitalizācijas progresa apzināšana valstīs un paraugprakses apmaiņa

Eiropas Savienības 2025. gada rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā²⁵ liecina, ka dalībvalstu progress valsts tiesu sistēmu digitalizācijā ir nevienmērīgs. Šo atšķirību iemesli dažādās dalībvalstīs atšķiras, taču to vidū ir cilvēkresursu un finanšu resursu pieejamība, kā arī atšķirīgas politiskās prioritātes.

¹⁵ [COM\(2025\) 570](#) – Komisijas paziņojums “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, 3. lpp., un [COM\(2025\) 565](#) Priekšlikums regulai, ar ko izveido Eiropas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam, 20. apsvēruma un 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) punkts.

¹⁶ [COM\(2025\) 570 final – SWD\(2025\) 570 final/2](#) – Komisijas dienestu darba dokuments, kas pievienots paziņojumam “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, 39. lpp.

¹⁷ Dragi ziņojums “*The future of European competitiveness – In-depth analysis and recommendations*” (Eiropas konkurētspējas nākotne. Padziļināta analīze un ieteikumi), 67. lpp.

¹⁸ COM(2025)801 – Eiropas Tiesiskās apmācības stratēģija 2025.–2030. gadam – atbalstošas vides izveide *DigitalJustice@2030* vajadzībām.

¹⁹ [COM\(2025\) 30 final](#) – “ES Konkurētspējas kompass”, 2. lpp.

²⁰ “*Europe’s Choice*” – *Political Guidelines for the next European Commission 2024-2029* (Eiropas izvēle – politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2024.–2029. gada pilnvaru periodam), 6. lpp.

²¹ [Eiropas Savienības Padome \(838/24\)](#) Budapeštas deklarācija par jauno Eiropas konkurētspējas kursu, 1. lpp.

²² Padomes e-tiesiskuma stratēģija 2024.–2028. gadam ([C/2025/437](#)).

²³ Padomes 2024. gada decembra secinājumi par makslīgā intelekta izmantošanu tieslietu jomā ([16593/24](#)), 25. punkts.

²⁴ Šie [divi augsta līmeņa forumi](#) no 2025. gada marta līdz 2025. gada novembrim četras plenārsēdēs pulcēja dalībvalstu, Eiropas Parlamenta, akadēmisko aprindu, praktizējošu speciālistu un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus.

²⁵ Eiropas Savienības 2025. gada rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, [COM\(2025\) 375 final](#), 2.2.3. iedaļa “Digitalizācija”.

Lai gan ES rezultātu apkopojumā tiesiskuma jomā ir sniegti daži dati par valstu tiesu sistēmu digitalizācijas līmeni dalībvalstīs, nav pārskata par valstu iniciatīvām vai rīkiem. Dalībvalstīm ir vajadzīgi vienādi vai līdzīgi IT rīki un datu standarti, lai digitalizētu praksi, kas ir kopīga visām valstu tiesu sistēmām. Dalībvalstis, kuras ir ieinteresētas izmantot risinājumus, kas ir efektīvi citās dalībvalstīs, var saskarties ar grūtībām piekļūt informācijai.

Lai risinātu šo jautājumu, Komisija kopā ar Padomi sāka apzināt attiecīgās valstu iniciatīvas un rīkus. Dati sniedz sākotnēju pārskatu par tiesu sistēmu digitalizāciju ES. Uz to pamata tiks izstrādāts pastāvīgāks mehānisms, proti, dinamiski atjaunināms repozitorijs, lai vāktu informāciju un apmainītos ar paraugpraksi. Repozitorijs tiks mitināts e-tiesiskuma portālā²⁶. Dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu viegli veikt atjauninājumus, izmantojot portāla struktūru un izkārtojumu, savukārt tas, ka portāls ir jau pazīstams, mazinās administratīvo slogu.

Mērķis ir panākt, lai dalībvalstis apzinātu labus risinājumus, kas varētu sekmēt to plašāku īstenošanu un veicināt pārrobežu sadarbību. Komisija sadarbībā ar Padomi organizēs paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm. ES ir daudz labas digitālās prakses piemēru, kas uzlabo tiesu iestāžu kvalitāti un nodrošina labāku piekļuvi un lielāku pārredzamību tiem, uz kuriem attiecas tiesu sistēmas un kuri tajās strādā. Piemēram, Igaunijā visi publiskie pakalpojumi ir pieejami tiešsaistē. Tās tiesu sistēmai ir daudz digitālo rīku, bet sistēmas pamatā ir informācijas sistēma “e-File”. Sistēma “e-File” sniedz datus tiesu informācijas sistēmām un ir sadarbībspējīga ar tiesībsardzības informācijas sistēmām. Visu saziņu starp pusēm civillietās var apstrādāt elektroniski, tai skaitā izveidot un nosūtīt pavēstes, tiesas sēžu protokolus un lēmumus, – un visas puses var elektroniski sekot līdzi tiesvedībai. Igaunija ir aplēsusi, ka šo digitālo rīku izmantošana ir samazinājusi civilprocesa vidējo ilgumu no 156 līdz 99 dienām²⁷.

Savāktie dati arī veidos pamatu ierosinātajai IT rīkkopai (sk. 3. darbību) un palīdzēs noteikt investīciju un reformu atskaites punktus un mērķrādītājus iespējamiem finansēšanas pasākumiem saskaņā ar ierosināto nākamo DFS²⁸.

1. darbība. Komisija līdz 2026. gada beigām izveidos dinamiski atjaunināmu repozitoriju ar digitālajiem rīkiem (īpaši MI), ko izmanto tieslietu jomā visā ES, un tas būs pieejams Eiropas e-tiesiskuma portālā.

2. darbība. Komisija veicinās paraugprakses apmaiņu starp dalībvalstīm attiecībā uz digitālajiem rīkiem (īpaši MI), ko izmanto tieslietu jomā.

2. IT rīkkopa tieslietu sistēmai

Dalībvalstīs pašlaik pieejamo digitālo rīku apzināšanas darbs ir atklājis, ka dalībvalstīm ir identiskas vai līdzīgas vajadzības un tās vēlas izstrādāt līdzīgus risinājumus. Vairākas dalībvalstis jau ir sekmīgi ieviesušas MI rīkus, un šie risinājumi varētu dot labumu citām dalībvalstīm. Piemēram, vairākās dalībvalstīs tiek izmantoti progresīvi MI runas atpazīšanas rīki, lai runu pārvērstu tekstā un transkribētu uz klausīšanas, tādējādi radot ievērojamu laika ietaupījumu. Citas dalībvalstis izmanto spriedumu un citu tiesas nolēmumu automatizētu anotāciju un satura aprakstu, savukārt dažas dalībvalstis ir sākušas izmantot lielos valodu modeļus, lai analizētu spriedumus un sagatavotu juridiskus dokumentus. Tomēr lielākajā daļā

²⁶ *e-Justice: Estonian digital court-making* (e-tiesiskums – Igaunijas tiesu sistēmas digitalizācija).

²⁷ *Factsheet e-Estonia: e-Justice* (Faktu lapa “e-Igaunija: e-tiesiskums”).

²⁸ *COM(2025) 565 final* – Priekšlikums regulai, ar ko izveido Eiropas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam.

dalībvalstu MI rīku izmantošana tiek tikai plānota. Tāpēc Padome aicināja Komisiju atbalstīt dalībvalstis informācijas vākšanā par MI rīku izmantošanu valstu tiesu sistēmās un tās kopīgošanā, lai izveidotu un izmantotu kopīgu “tiesiskuma MI rīkkopu”²⁹.

Lai gan digitālā tiesiskuma risinājumu pilnīga saskaņošana ES mērogā valstu sistēmās var kavēt veselīgu inovāciju, pašreizējais sadrumstalotības līmenis un standartizācijas neesība ir trūkums izmaksu un efektivitātes ziņā. Piemēram, dalībvalstīm nav nepieciešams vai nav lietderīgi ieviest 27 dažādas programmatūras sistēmas juridiskās izpētes veikšanai tiesās.

Rīkkopas mērķis ir panākt izmaksu ietaupījumus un mazināt šķēršļus īstenošanai, nodrošinot dalībvalstīm IT rīku kopumu. Rīkkopa ir dabisks apzināšanas paplašinājums, kura mērķis ir ne tikai kopīgot IT risinājumus, bet arī palīdzēt dalībvalstīm praksē digitalizēt savas tiesu sistēmas. Izmantojot rīkus, kurus jau ir izstrādājušas un pārbaudījušas citas valstis, dalībvalstis var izvairīties no jauna rīka izveides, tā ietaupot laiku un naudu. Veiksmīgu rīku ieviešana vairākās dalībvalstīs varētu palīdzēt atkārtoti izmantot kopīgus standartus un veicināt sadarbību.

Komisija izveidos šo rīkkopu, lai palīdzētu dalībvalstīm paātrināt digitalizācijas līmeņa paaugstināšanu un ietaupīt uz izmaksu rēķina. Rīkkopa ietvers MI rīkus, kā arī citus attiecīgus IT rīkus izmantošanai tiesu sistēmās. Tā tiks mitināta Sadarbspējīgas Eiropas portālā³⁰, kas izveidots ar Sadarbspējīgas Eiropas aktu³¹, lai atvieglotu rīku, datu standartu un norādījumu apmaiņu. Katras dalībvalsts ziņā būs izlemt, ar kādiem rīkiem un cik lielā mērā tās vēlētos dalīties.

3. darbība. Komisija līdz 2026. gada beigām izveidos IT rīkkopu un veicinās tās izmantošanu.

3. Mākslīgais intelekts tiesu sistēmās

MI efektīva izmantošana tiesu sistēmās ir daļa no mērķa izvirzīt Eiropas Savienību MI revolūcijas priekšplānā, kā noteikts MI kontinenta rīcības plānā³². MI pielietošanas stratēģija³³ ir vērsta uz MI pārveides potenciāla izmantošanu, ko var īstenot, paātrinot MI ieviešanu visās nozarēs, lai uzlabotu konkurētspēju un ekonomikas izaugsmi, kā arī samazinātu administratīvo slogu. Lai veicinātu un paātrinātu MI izmantošanu tiesu iestādēs, MI pielietošanas stratēģija balstās uz konkrētām darbībām šajā stratēģijā *DigitalJustice@2030*.

MI ir milzīgs potenciāls tieslietu jomā, un tas varētu radīt ievērojamu efektivitātes pieaugumu. Piemēram, Vācijā MI asistents *OLGA* palīdz tiesnešiem izskatīt apelācijas masveida tiesas procesos³⁴ pēc “dīzeļgeitas” lietas³⁵. *OLGA* izskata pirmās instances spriedumus un iegūst tādus parametrus kā transportlīdzekļa un motora tips, izplūdes standarts un atsaukšanas iemesli. Pamatojoties uz šiem parametriem, rīks automātiski sagrupē līdzīgas lietas un aizpilda

²⁹ Padomes 2024. gada decembra secinājumi par mākslīgā intelekta izmantošanu tieslietu jomā ([16593/24](#)), 25. punkts.

³⁰ [Sadarbspējīgas Eiropas portāls](#).

³¹ Regula (ES) 2024/903, ar ko nosaka pasākumus augsta līmeņa publiskā sektora sadarbībai visā Savienībā (Sadarbspējīgas Eiropas akts).

³² [COM\(2025\) 165 final](#) – Mākslīgā intelekta kontinenta rīcības plāns, 1. lpp.

³³ COM(2025) 723 final – MI pielietošanas stratēģija, 1. un 12. lpp.

³⁴ “Masveida tiesas procesi” ir vairāki tiesas procesi, ko cēlušī atsevišķi prasītāji par vienu un to pašu vai līdzīgu praksi. IT rīki var būt noderīgi arī citos tiesas procesos, kas vērsti pret masveida kaitējumu, piemēram, pārstāvības prasībās saskaņā ar [Pārstāvības prasību direktīvu \(ES\) 2020/1828](#).

³⁵ “Dīzeļgeita” ir nosaukums skandālam, kas 2015. gadā tika atklāts attiecībā uz automobiļiem, kuri tika pārdoti ar īpašu dīzeļdzinējos uzstādītu programmatūru, kura varēja noteikt, kad automobilis tiek testēts un attiecīgi mainīja veiktspēju, lai uzlabotu rezultātus. Tā rezultātā tika ierosinātas tūkstošiem tiesas prāvu un pārsūdzību.

atsevišķas tiesnešu izstrādātas veidnes. *OLGA* izmantošana ir ļāvusi pārdomāti plānot lietas, piemēram, ar tiem pašiem prasītāju pārstāvjiem, tā ļaujot tiesai rīkot ļoti efektīvas sanāksmju dienas³⁶. Šis rīks ir arī atbrīvojis tiesnešus no ļoti bieži atkārtotiem uzdevumiem, tādējādi ļaujot tiem koncentrēties uz savu pamatdarbu. Tomēr vissvarīgākais ir tas, ka sistēma neiejaucas lēmumu pieņemšanā, jo tiesneši vienmēr pieņem lēmumus katrā lietā pēc faktu pārbaudes. Bādenes-Virtembergas Tieslietu un migrācijas ministrija ziņo³⁷, ka *OLGA* izmantošana ir atvieglojusi lietu izskatīšanu un ievērojami samazinājusi to izskatīšanas laiku. Faktiski bez *OLGA* būtu vajadzīgi daudzi gadi, lai izskatītu lietas, izmantojot pašreizējo personālu. Tiesnesis, kurš ir atbildīgs par *OLGA* projektu federālās zemes Augstākajā tiesā Štutgartē, secināja: “masveida tiesas procesu manuāla apstrāde tagad ir pagātne”³⁸.

Tomēr MI izmantošana tiesu sistēmās rada arī riskus pamattiesībām, un šie riski ir jāmazina. MI rīkiem būtu tikai jāatbalsta un nekad nebūtu jāaizstāj tiesneši viņu lēmumu pieņemšanā³⁹. Mākslīgā intelekta aktā⁴⁰ daži MI lietojumi ir klasificēti kā augsta riska lietojumi. Principā MI sistēmas, ko paredzēts izmantot tiesu iestādē, lai palīdzētu tai izpētīt un interpretēt faktus un tiesības un piemērot tiesību aktus konkrētam faktu kopumam, tiek uzskatītas par augsta riska sistēmām. Tāpēc tiek piemērotas stingras prasības. MI sistēmas, kas paredzētas administratīvām darbībām, kuras neietekmē faktisko lēmumu pieņemšanu atsevišķās lietās, piemēram, tiesas nolēmumu, dokumentu vai datu pseidonimizācijai, netiek uzskatītas par augsta riska sistēmām. Tomēr uz tām attiecas pārredzamības prasības.

Lai atbalstītu MI drošu īstenošanu tiesu sistēmās, Padome aicināja Komisiju izpētīt MI potenciālu tieslietu jomā un palīdzēt dalībvalstīm īstenot Mākslīgā intelekta aktu⁴¹. Komisija ir apņēmusies atbalstīt dalībvalstis to MI ieviešanas ceļā. Pirmais solis bija norādījumu pieņemšana 2025. gada februārī par aizliegtu MI praksi⁴². Nākamais solis būs pabeigt Mākslīgā intelekta aktā paredzētos vispārīgos norādījumus par augsta riska MI sistēmām, kurus plānots publicēt 2026. gada februārī. Augsta riska MI rīku izmantošanai tiesu sistēmās ir izšķiroša nozīme, un tas palīdzēs izstrādāt šīs pamatnostādnes. Stratēģijā *DigitalJustice@2030* arī ierosināts pārbaudīt, vai dalībvalstīm ir vajadzīgs papildu atbalsts, lai efektīvi izmantotu MI rīkus tiesu sistēmās, un vai ir pamatoti īstenot ES līmenī koordinētu pieeju.

Dalībvalstis vēlas izmantot MI sistēmas tiesu sistēmā, lai uzlabotu efektivitāti un samazinātu neizskatīto lietu skaitu⁴³. Vairāki pasākumi, kas atbalsta MI izmantošanu tiesu sistēmās, ir izklāstīti stratēģijā *DigitalJustice@2030*. IT rīkkopa ir paredzēta, lai atvieglotu un paātrinātu MI rīku ieviešanu (3. darbība). ES finansējums ir pieejams projektiem, kas saistīti ar MI izmantošanu tiesu sistēmās (11. un 12. darbība), un MI ieviešana tiks uzraudzīta, izmantojot IT rīku apzināšanu (1. darbība). Komisija plāno vēl vairāk atbalstīt valstu iestādes, apspriežot, vai

³⁶ Spoenle, J. *OLGA – der KI-Assistent für Dieselverfahren*.

³⁷ Landtag von Baden-Württemberg, *Drucksache 17/5658*, 4. lpp.

³⁸ Landtag von Baden-Württemberg, *Drucksache 17/5658*, 4. lpp.

³⁹ *Mākslīgā intelekta akta* 61. apsvēruma.

⁴⁰ *Regula (ES) 2024/1689*, ar ko nosaka saskaņotas normas mākslīgā intelekta jomā (Mākslīgā intelekta akts).

⁴¹ Padomes 2024. gada decembra secinājumi par mākslīgā intelekta izmantošanu tieslietu jomā (*16593/24*), 21. punkts.

⁴² *C(2025)5052 final* – Komisijas Pamatnostādnes par aizliegtu mākslīgā intelekta praksi, kas noteikta Regulā (ES) 2024/1689 (MI aktā).

⁴³ No diskusijām Eiropas Savienības Padomes Polijas prezidentūras laikā Varšavā notikušajā ekspertu sanāksmē “Jaunas problēmas, kas saistītas ar mākslīgā intelekta un elektronisko sakaru attīstību tieslietu jomā” (2025. gada 19.–20. maijs).

un kādā nolūkā tām būtu jāizmanto MI rīki, un palīdzot tām pieņemt lēmumus par to, kā arī, kā to darīt tā, lai palielinātu efektivitāti, kā plānots, – iespējams, ar īpašām pamatnostādņēm⁴⁴.

ES līmenī tieslietu un iekšlietu aģentūras un struktūras apsver iespēju izmantot MI savā operatīvajā darbā un var testēt jaunus MI rīkus. Komisija uzraudzīs šīs norises.

4. darbība. Komisija līdz 2026. gada februārim, izmantojot tieslietu nozares pārstāvju sniegto informāciju, saskaņā ar Mākslīgā intelekta aktu izstrādās attiecīgas pamatnostādnes par augsta riska mākslīgā intelekta sistēmu izmantošanu tieslietu jomā.

5. darbība. Komisija kopā ar dalībvalstīm un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām noteiks jomas, kurās ES var atbalstīt dalībvalstis MI ieviešanā tieslietu jomā, iespējams, izstrādājot īpašas pamatnostādnes par to, vai, kādā nolūkā un kā tās varētu izmantot MI rīkus.

4. Eiropas juridisko datu telpa

Privātpersonas un speciālisti daudzās jomās var viegli iegūt plašu informācijas apjomu. Tas neattiecas uz juridiskiem dokumentiem un datiem, kuriem bieži nevar piekļūt tiešsaistē, un tas nozīmē, ka šajā jomā ir mazāka piekļūstamība un pārredzamība. Pašlaik juridiskiem datiem tiešsaistē var piekļūt dažādos veidos, ko ES atvieglo un atbalsta. Eiropas juridisko datu telpas mērķis ir apkopot visus šos datus vienuviet:

- *EUR-Lex* piekļuvei (ar meklēšanas un analīzes funkcijām) autentiskiem ES tiesību aktiem 24 valodās, ES judikatūrai, valstu transponēšanas pasākumiem, kā arī dažu valstu judikatūrai;
- *N-Lex* piekļuvei dalībvalstu tiesību aktu datubāzēm;
- e-tiesiskuma portāls informācijai par tiesu sistēmām un tiesu iestāžu pieejamību ES, kā arī piekļuvei ES un valstu judikatūrai;
- vairākas dalībvalstis izmanto savas platformas.

Ir daudz ieguvumu, ko sniedz viegla piekļuve pastāvīgi atjauninātiem piemērojamajiem tiesību aktiem un judikatūrai ne tikai ES līmenī, bet arī visās dalībvalstīs. Iedomājieties Polijas tiesnesi, kuram jāpiemēro Itālijas tiesību akti, lai pieņemtu lēmumu strīdā starp Polijas uzņēmumu un Itālijas uzņēmumu. Līgumā starp abiem uzņēmumiem ir iekļauta tiesību aktu izvēles (reglamentējošo tiesību aktu) klauzula, kas nosaka, ka ir piemērojami Itālijas tiesību akti⁴⁵. Tā kā Polijas uzņēmums ir vērsies Polijas tiesā⁴⁶, Polijas tiesnesis izšķirs strīdu, pamatojoties uz Itālijas tiesību aktiem, un viņam būs vajadzīga piekļuve visiem saistītajiem Itālijas tiesību aktiem un judikatūrai. Ja tiem nevar piekļūt tiešsaistē, tieslietu speciālistiem pārrobežu lietās ir vēl grūtāk atrast, saprast, interpretēt un piemērot ārvalstu tiesību aktus izskatāmajai lietai⁴⁷. Tas var izraisīt ievērojamu kavēšanos, tādējādi negatīvi ietekmējot taisnīguma nodrošināšanu un apdraudot ekonomikas izaugsmi un konkurētspēju. Tieslietu nozares speciālistiem jau tā ir grūti piemērot ārvalstu tiesību aktus, par kuriem viņi nav apmācīti, nemaz nerunājot par papildu grūtībām atrast vajadzīgos dokumentus.

⁴⁴ Eiropas Komisijas un prezidentvalsts Polijas secinājumi Eiropas Savienības Padomes Polijas prezidentūras laikā Varšavā notikušajā ekspertu sanāksmē “Jaunas problēmas, kas saistītas ar mākslīgā intelekta un elektronisko sakaru attīstību tieslietu jomā” (2025. gada 19.–20. maijs), oficiālā hronika, 39. lpp.

⁴⁵ Saskaņā ar 3. pantu [Regulā \(EK\) Nr. 593/2008](#) par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I).

⁴⁶ Polijas tiesas jurisdikcija tiktu noteikta saskaņā ar [Regulas \(ES\) Nr. 1215/2012](#) (Briseles Ia regula) 7. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

⁴⁷ Ja informāciju nevarēs atrast, tiesnesis būs spiests iesniegt oficiālu informācijas pieprasījumu saskaņā ar [Eiropas Konvencijas par informāciju par ārvalstu likumiem](#) (1968., *CETS* 062) 4. pantu, kas aizņems daudz vairāk laika nekā tad, ja tiesību aktiem un judikatūrai varētu piekļūt tiešsaistē.

Lielāka pārredzamība palīdz ne tikai tieslietu speciālistiem pārrobežu lietās, bet arī palīdz palielināt sabiedrības uzticēšanos tiesu sistēmai. Piekļuve informācijai par tiesību aktiem, judikatūru un tiesību normu juridisko interpretāciju ir svarīga, lai īstenotu tiesības uz tiesu pieejamību⁴⁸.

Tāpēc, pamatojoties uz 2020. gada Eiropas Datu stratēģiju⁴⁹, tika izveidota Eiropas juridisko datu telpa, lai izmantotu datu vērtību un sniegtu plašākus ieguvumus ES ekonomikai un sabiedrībai. Mērķis ir nodrošināt viegli piekļūstamus, atkalizmantojamus un meklējamus datus par tiesību aktiem un judikatūru visā ES. Eiropas juridisko datu telpa ne tikai sniedz datus, lai palīdzētu tieslietu speciālistiem viņu darbā. Tā arī pakāpeniski nodrošinās piekļūvi tiesu datiem, kas ir piemēroti MI sistēmu apmācībai, tādējādi atbalstot juridisko tehnoloģiju uzņēmumus tādu inovatīvu MI rīku izstrādē, kas pielāgoti tieslietu jomai. Viens no galvenajiem labi funkcionējošu MI rīku elementiem ir apmācības datu kvalitāte. Tāpēc Eiropas juridisko datu telpa var veicināt inovāciju, t. i., nodrošinot piekļūvi lejupielādējamam, kvalitatīvam, liela apjoma un atbilstīgam juridiskam saturam. Šā darba pamatā ir rūpīgi apstrādāti dati par ES juridiskajiem dokumentiem, kas pieejami vietnē *EUR-Lex*.

Vienoti standarti ir būtiski, lai nodrošinātu Eiropas juridisko datu telpas darbību un juridisko un tiesu datu sadarbību, īpaši ar Eiropas tiesību aktu identifikatoru (*ELI*)⁵⁰ un Eiropas judikatūras identifikatoru (*ECLI*)⁵¹. Lai piekļūtu tiesību aktiem un judikatūrai, ir nepieciešams, lai visi attiecīgie dokumenti būtu pareizi identificēti, mašīnlasāmi un meklējami tiešsaistē. Tāpēc ir svarīgi nodrošināt, ka *ELI* un *ECLI* pēc iespējas ātrāk pieņem visas dalībvalstis⁵². *ELI* standartu tagad izmanto 19 dalībvalstis, no kurām septiņas ir pieņēmušas *ELI* kopš 2024. gada. *ECLI* ir daļēji īstenots 21 dalībvalstī, taču vairumā gadījumu to īsteno tikai ierobežots skaits tiesu. 17 no dalībvalstīm, kuras ir pieņēmušas *ECLI* standartu, ir savienotas ar *ECLI* meklētājprogrammu Eiropas e-tiesiskuma portālā.

Darbs attiecībā uz *N-Lex* un e-tiesiskuma portālu, kā arī saistītajām tiesību aktu un judikatūras meklētājprogrammām turpinās, un stratēģijas *DigitalJustice@2030* darbībām galu galā būtu jānodrošina viegli piekļūstami, atkalizmantojami un meklējami tiesu iestāžu dati visiem tieslietu speciālistiem, privātpersonām un juridisko tehnoloģiju uzņēmumiem. Komisija ir apņēmusies pilnībā īstenot *ELI* un *ECLI*, dažādos veidos atbalstot dalībvalstis. *ELI* un *ECLI* īstenošanai varētu izmantot ES finansējumu no tehniskā atbalsta instrumenta un turpmāku tehnisko palīdzību saskaņā ar nākamo DFS.

Datu savienības stratēģijā⁵³ Komisija paziņoja, ka tā 2026. gadā ierosinās paplašināt vērtīgu datu kopu sarakstu⁵⁴, lai aptvertu arī juridiskos datus, tādējādi uzlabojot datu kvalitāti un piekļūstamību. Vērtīgām datu kopām jābūt brīvi pieejamām mašīnlasāmos formātos un izmantojot standartizētu lietojumprogrammu saskarni. Attiecīgā gadījumā vērtīgām datu kopām vajadzētu būt pieejamām lielapjoma lejupielādes veidā. Vērtīgu datu kopu saraksta paplašināšana ļaus MVU, jaunuzņēmumiem un MI izstrādātājiem darīt pieejamus vairāk datu, samazinot šķēršļus piekļūšanai datiem.

⁴⁸ CEPEJ Pamatnostādnes par tiesu nolēmumu publicēšanu tiešsaistē ([CEPEJ \(2024\)9](#)) 2024. gada 18. novembris, 4. lpp.

⁴⁹ Eiropas Datu stratēģija ([COM/2020/66](#)), 5.D iedaļa.

⁵⁰ Kas ir *ELI*?

⁵¹ Kas ir *ECLI*?

⁵² Komisijas 2020. gada paziņojumā ([COM/2020/710 final](#)) "Tiesu sistēmas digitalizācija Eiropas Savienībā. Iespēju kopums" jau ir uzsvērts, cik svarīga ir tiesu datu pieejamība (3.4. iedaļa).

⁵³ COM(2025)835 – Komisijas paziņojums "Datu savienības stratēģija. Datu pieejamība MI vajadzībām", 10. lpp.

⁵⁴ 13. un 14. pants Atvērto datu direktīvā ([Direktīva \(ES\) 2019/1024](#) par atvērtajiem datiem un publiskā sektora informācijas atkalizmantošanu (pārstrādāta redakcija)).

6. darbība. Komisija un ES Publikāciju birojs atbalstīs *ELI* un *ECLI* pilnīgu ieviešanu. Attiecībā uz *ECLI* nodrošināt, ka līdz 2030. gadam visai judikatūrai visās dalībvalstīs tiek piešķirts *ECLI* un tā ir viegli atrodamā *ECLI* meklētājprogrammā Eiropas e-tiesiskuma portālā. Pirmais darbs būs piešķirt *ECLI* visiem jaunajiem nolēmumiem visās tiesās. Pēc tam tiks integrēta visa pastāvošā judikatūra. Attiecībā uz *ELI* nodrošināt, ka līdz 2030. gadam katram tiesību aktam visās dalībvalstīs tiek piešķirts *ELI*, kas ir viegli atrodamas *ELI* meklētājprogrammā.

7. darbība. Komisija un ES Publikāciju birojs atbalstīs juridisko tehnoloģiju lietojumprogrammu, arī tieslietu jomai paredzēto MI rīku, izstrādi, uzlabojot juridisko un tiesu datu (tai skaitā judikatūras un tiesību aktu) piekļūstamību un atkalizmantojamību.

5. Videokonferences

Covid-19 pandēmija lika lielai daļai darbaspēka (tai skaitā tiesu iestādēm) pielāgoties jaunajai situācijai; videokonferenču izmantošana daudzos gadījumos kļuva par dzīvotspējīgu risinājumu, kas ļāva nodrošināt tiesiskuma nepārtrauktību. Lai gan līdz 2020. gadam videokonferences jau bija reglamentētas un izmantotas dažos gadījumos saistībā ar ES pārrobežu sadarbību civillietās un krimināllietās⁵⁵, daudzām citām pārrobežu procedūrām trūka juridiskā pamata. Digitalizācijas regula daļēji novērsa šo nepilnību un tagad nodrošina juridisko pamatu tiesas sēžu norisei, izmantojot videokonferences, pārrobežu tiesvedībā civillietās un komerclietās, kā arī tiesu iestāžu sadarbības procedūrās krimināllietās.

Saskaņā ar ES tiesību aktiem lieciniekus, ekspertus, aizdomās turētos un apsūdzētos, kā arī noziegumos cietušos, ja tie atrodas citā dalībvalstī, var uzklaut videokonferencē, lai vāktu pierādījumus⁵⁶. Attiecībā uz noziegumos cietušajiem Komisija arī ierosina Cietušo tiesību direktīvā iekļaut noteikumu par videokonferenču izmantošanu, lai atvieglotu ārvalstīs dzīvojošu cietušo attālinātu dalību kriminālprocesā. Par šo priekšlikumu joprojām notiek sarunas. Pašlaik nav ES mēroga noteikumu, kas reglamentētu aizdomās turētā vai apsūdzētā, kurš atrodas citā dalībvalstī, attālinātu dalību tiesas sēdēs kriminālprocesā nolūkā, kas nav pierādījumu vākšana. Šī situācija bieži vien rada ievērojamus ceļa izdevumus aizdomās turētajam vai apsūdzētajam un var radīt praktiskas problēmas, it īpaši mazāk aizsargātām personām. Tā rezultātā var notikt arī tiesas prāvas *in absentia* vai ir jāizmanto ļoti ierobežojoši piespiedu līdzekļi, piemēram, Eiropas apcietināšanas orderis, lai nodrošinātu, ka aizdomās turētais vai apsūdzētais piedalās tiesas procesā.

Šie apsvērumi tika atzīti jaunākajā novērtējumā par Eiropas izmeklēšanas rīkojuma īstenošanu⁵⁷, kurā Komisija tiek aicināta rast risinājumu ES līmenī, lai ļautu apsūdzētajiem, kuri atrodas citā dalībvalstī, piedalīties tiesas procesos, izmantojot videokonferenci. Komisija cenšas novērst šo trūkumu, lai aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, kurš atrodas citā dalībvalstī, nodrošinātu iespēju attālināti piedalīties kriminālprocesā, izmantojot videokonferenci. Attiecībā uz noziegumos cietušajiem Komisija izvērtēs, kā varētu rast

⁵⁵ Konkrētāk, [Direktīva 2014/41/ES](#) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, 10. pants Konvencijā par ES dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās ([42000A0712\(01\)](#)), [Direktīva 2012/29/ES](#) par noziegumos cietušo tiesībām un [Padomes Regula \(EK\) Nr. 1206/2001](#) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komerclietās.

⁵⁶ Saskaņā ar 2014. gada 3. aprīļa [Direktīvu 2014/41/ES](#) par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās, Konvenciju par ES dalībvalstu savstarpēju palīdzību krimināllietās ([42000A0712\(01\)](#)) un [Direktīvu 2012/29/ES](#) par noziegumos cietušo tiesībām.

⁵⁷ Galīgais ziņojums savstarpējo izvērtējumu desmito kārtu par Eiropas izmeklēšanas rīkojuma (EIR) īstenošanu, [15834/1/24](#), Brisele, 2024. gada 10. decembris.

risinājumu arī attālinātai līdzdalībai, ņemot vērā rezultātus, kas gūti sarunās par Cietušo tiesību direktīvas pārskatīšanu.

Ir dažas praktiskas problēmas, kas jārisina, lai nodrošinātu, ka attālinātas uzklauššanas, izmantojot videokonferenci, norit raiti. Piemēram, dalībvalstis bieži izmanto dažādas videokonferenču platformas, kas pati par sevi nav problēma, bet var kļūt par šķērslī, kad pārrobežu uzklauššana tiek veikta attālināti, jo dažādi programmatūras un aparatūras risinājumi ne vienmēr ir sadarbspējīgi. Tas ir svarīgi, kad starp divām tiesu iestādēm dažādās dalībvalstīs tiek organizēta videokonference, piemēram, pierādījumu iegūšanai civillietās⁵⁸ un tiesas sēdēs krimināllietās.

Lai gan šai sadarbspējas problēmai jau ir pieejami risinājumi, piemēram, pievienojumprogrammas, spraudņi un trešo personu lietotnes, šie risinājumi bieži vien padara savienojumu nestabilu un rada bažas par datu aizsardzību un privātumu. Pašlaik nav ES mēroga videokonferenču risinājuma pārrobežu tiesvedībai tieslietu jautājumos. Katra dalībvalsts izmanto plašpatēriņa produktus vai rīkus, ko tās ir izstrādājušas pašas. Tie var būt pietiekami valsts līmeņa tiesas sēdēm, taču pārrobežu lietās sadarbspējas trūkums padara attālinātas tiesas sēdes rīkošanu sarežģītu vai pat neiespjamu. Tāpēc būtu jāmeklē risinājumi sadarbspējas problēmu novēršanai. Tāpēc Komisija analizēs dažādas iespējas, kā pārvarēt šķēršļus sadarbspējai⁵⁹.

Turklāt Komisija atbalstīs dalībvalstis, nodrošinot brīvprātīgu kopīgu tehnisko prasību kopumu videokonferencēm. Šīs prasības attieksies, piemēram, uz to, kā veikt videokonferenci un turpināt pilnveidot jau izmantoto videokonferenču programmatūru. Šīs prasības būtu pielāgotas izmantošanai tieslietu jomā un nodrošinātu stabilu pamatu labas audio un vizuālās kvalitātes nodrošināšanai reāllaikā drošai un konfidencialai videokonferencē tiesvedības laikā. Dalībvalstis varētu izmantot šīs prasības, piemēram, veicot iepirkuma vai turpmākas pilnveides procedūras, un ietaupīt izmaksas, kas saistītas ar šādu prasību patstāvīgu apkopošanu. Šīs brīvprātīgās tehniskās prasības ir paredzētas savstarpējas izmantojamības veicināšanai. Tās būs pieejamas Sadarbspējīgas Eiropas portālā.

8. darbība. Komisija līdz 2027. gada beigām ieteiks brīvprātīgas, kopīgas ES mēroga tehniskās prasības videokonferencēm.

9. darbība. Saistībā ar Eiropas izmeklēšanas rīkojuma direktīvas pārskatīšanu Komisija centīsies nodrošināt iespēju attālināti piedalīties citas dalībvalsts aizdomās turēto vai apsūdzēto nopratināšanā kriminālprocesā, izmantojot videokonferenci, tostarp nodrošinot nepieciešamās procesuālās garantijas. Komisija arī izvērtēs attiecīgo vajadzību iekļaut noteikumus, lai veicinātu noziegumos cietušo attālinātu līdzdalību, kā arī nepieciešamos aizsardzības pasākumus, ņemot vērā iznākumu sarunās par Cietušo tiesību direktīvas pārskatīšanu.

10. darbība. Līdz 2027. gada beigām Komisija izpētīs dažādu risinājumu iespējamību, lai novērstu sadarbspējas problēmas pārrobežu videokonferencēs tiesvedībā, un novērtēs to izmaksas un ieguvumus.

⁵⁸ Saskaņā ar [Regulu \(ES\) Nr. 2020/1783](#) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās ("pierādījumu iegūšana") (pārstrādāta redakcija).

⁵⁹ IT izstrādes un iepirkuma stratēģijas izvēles iepriekš apstiprinās Eiropas Komisijas Informācijas tehnoloģiju un kibersdrošības padome.

6. Finansējums

Valstu tiesu sistēmu digitalizācija ir investīcija, kuras mērķis ir panākt efektīvāku tiesu sistēmu. Šīs investīcijas pakāpeniski atmaksāsies un galu galā ietaupīs resursus. Piemēram, videokonferenču ieviešana tiesas zālēs Čehijā ir bijusi sekmīga. 2024. gadā apmēram 12 300 sēžu notika, izmantojot videokonferences. Aprīkojuma un ar to saistītās programmatūras ieviešana tiesas zālēs ir izmaksājusi aptuveni 8 miljonus EUR, izmantojot atbalstu, kas sniegts ar ES finansējumu no Atveseļošanas un noturības mehānisma⁶⁰. Videokonferences tagad ļauj Čehijas tiesu iestādēm ietaupīt vairāk nekā 2,2 miljonus EUR gadā, ko veido izmaksas par transportu un apsardzi, kompensāciju un ceļa izdevumu atlīdzināšanu lieciniekiem, un šie ietaupījumi turpināsies⁶¹.

Investīcijas digitalizācijā arī veicinās produktivitātes pieaugumu. Visbeidzot, šādu investīciju mērķis ir palielināt valstu tiesu sistēmu efektivitāti, kas pozitīvi ietekmēs ekonomikas izaugsmi. Dažas stratēģijas *DigitalJustice@2030* daļas, piemēram, IT rīku atkalizmantošanas veicināšana, radīs ietaupījumus valstu budžetos, vienlaikus uzlabojot sadarbību starp valstu tiesu sistēmām.

Nemot vērā šos apsvērumus, Padome aicināja Komisiju veicināt pienācīgu finansējumu MI izstrādei un izmantošanai tiesu iestādēs⁶². Padomes e-tiesiskuma stratēģijā 2024.–2028. gadam⁶³ ir uzsvērts, ka dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai meklēt finansējumu, izmantojot dažādus DFS iekļautos finanšu instrumentus. Tāpēc būtu jāatvieglo piekļuve finansējumam ES līmenī.

ES jau atbalsta dalībvalstu centienus uzlabot to tiesu sistēmu efektivitāti, izmantojot vairākus finansēšanas instrumentus, kuriem ir dažādi mērķi:

- programma “Tiesiskums” atbalsta pārrobežu digitalizācijas projektu izstrādi, bet tai ir ierobežots budžets. Pašlaik tā ir īpaši vērsta uz to, lai palīdzētu dalībvalstīm īstenot Digitalizācijas regulu⁶⁴;
- Atveseļošanas un noturības mehānisms atbalsta reformas un investīcijas, ko dalībvalstis veic, lai padarītu savu ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku, noturīgāku un labāk sagatavotu zaļās un digitālās pārkārtošanās izaicinājumiem un iespējām. Vairāku atveseļošanas un noturības plānos ietvertu pasākumu mērķis ir veicināt dalībvalstu tiesu sistēmu digitalizāciju. Aptuveni puse dalībvalstu⁶⁵ minētās reformas un investīcijas ir iekļāvušas savos atveseļošanas un noturības plānos. Projekti ietvēra, piemēram, videokonferences, tiesas procesa digitālu audioierakstu ieviešanu, lietu pārvaldības uzlabošanu, civilprocesa un kriminālprocesa digitalizāciju;
- programma “Digitālā Eiropa” atbalsta Komisijas darbu, kas vērsts uz ES tiesu iestāžu pārrobežu sadarbības digitalizāciju, īpaši saistībā ar Digitalizācijas regulu. Tā arī atbalsta *ELI* ieviešanu dalībvalstīs. To izmanto, lai piedāvātu ekspertu konsultācijas un

⁶⁰ Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu.

⁶¹ Čehijas Republikas Tieslietu ministrijas E-tiesiskuma departamenta direktora *Přemysl Sezemský* sniegtā informācija Eiropas Savienības Padomes Polijas prezidentūras laikā Varšavā notikušajā ekspertu sanāksmē “*New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice*” (Jauni uzdevumi saistībā ar MI attīstību un elektronisko saziņu tieslietu jomā) (2025. gada 19. un 20. maijs), oficiālā hronika, 15. un 16. lpp.

⁶² Padomes 2024. gada decembra secinājumi par makslīgā intelekta izmantošanu tieslietu jomā ([16593/24](#)), 22. punkts.

⁶³ Padomes e-tiesiskuma stratēģija 2024.–2028. gadam ([C/2025/437](#)), 24. punkts.

⁶⁴ Programmas “Tiesiskums” 2023.–2025. gada darba programma, 23. lpp., kā arī programmas “Tiesiskums” turpmākā darba programma 2026.–2027. gadam.

⁶⁵ BE, BG, CY, CZ, EL, ES, HR, HU, IT, MT, NL, PT, RO, SI, SK.

darbseminārus un lai atbalstītu dalībvalstu pievienošanos uz *ELI* balstītai meklēšanai *N-Lex*;

- tehniskā atbalsta instruments atbalsta dalībvalstis, sniedzot pielāgotas tehniskās zināšanas. To var izmantot, lai atbalstītu projektus, kas saistīti ar valstu tiesu sistēmu digitalizāciju, piemēram, judikatūras publicēšanu, *ECLI* turpmāku izmantošanu, automatizētu apstrādi, izmantojot MI, un videokonferenču izmantošanu. Tomēr viens svarīgs ierobežojums ir tas, ka minēto instrumentu nevar izmantot ne faktisko IT izstrādes darbu finansēšanai, ne programmatūras un aparatūras iegādei⁶⁶. Projektiem saskaņā ar tehniskā atbalsta instrumentu būtu jānodrošina skaidra ES pievienotā vērtība, kas ļautu atkārtoti izmantot citās dalībvalstīs sasniegtos rezultātus.

Nākamās DFS⁶⁷ mērķis ir padarīt ES budžetu vienkāršāku un elastīgāku. Tas ļautu pielāgot finansējumu mainīgajām prioritātēm un jaunu tehnoloģiju izstrādei. Komisija ir ierosinājusi vērīgu, uz politiku balstītu budžetu laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam. Ņemot vērā nepietiekamo un nevienmērīgo progresu ES digitālās pārveides jomā⁶⁸, budžets sniegtu atbalstu tiesu sistēmu digitalizācijai valstu un ES līmenī, pamatojoties uz diviem pīlāriem:

- i. Digitalizētas tiesu sistēmas ir efektīvākas un noturīgākas, tāpēc dalībvalstis varētu izmantot savus valsts un reģionu partnerības plānus⁶⁹, lai finansētu valstu tiesu sistēmu digitalizāciju. Līdzekļus varētu izmantot arī tam, lai sasniegtu mērķrādītājus, kas noteikti Digitālās desmitgades politikas programmā, kuras mērķis ir līdz 2030. gadam visus būtiskos publiskos pakalpojumus darīt pieejamus tiešsaistē⁷⁰. Salīdzinājumā ar pašreizējiem finansēšanas instrumentiem valstu un reģionu partnerības plāni samazinātu administratīvo slogu valstu un reģionu tiesu iestādēm⁷¹. Valstu mērķrādītājus valstu tiesu sistēmu digitalizācijai varētu balstīt uz datu vākšanu 1. darbībā.
- ii. Mērķis priekšlikumam izveidot jaunu programmu “Tiesiskums” ir veicināt efektīvas, iekļaujošas un noturīgas Eiropas tiesiskuma telpas izveidi un atbalstīt tieslietu digitalizāciju ES līmenī⁷². Programmas pastiprinātas uzmanības pievēršana digitalizācijai saskaņā ar tās vispārīgajiem un konkrētajiem mērķiem⁷³ ir vērsta uz to, lai nodrošinātu stratēģiskāku un konsekventāku pieeju visiem jautājumiem un

⁶⁶ Kā uzsvērts Eiropas Komisijas un prezidentvalsts Polijas secinājumos Eiropas Savienības Padomes Polijas prezidentūras laikā Varšavā notikušās ekspertu sanāksmes “*New Challenges of AI Development and e-Communication in the Field of Justice*” (Jauni uzdevumi saistībā ar MI un elektroniskās saziņas attīstību tieslietu jomā) (2025. gada 19.–20. maijs) oficiālajā hronikā, 39. lpp.

⁶⁷ [COM\(2025\) 570 final](#) – Komisijas paziņojums “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, 2. lpp.

⁶⁸ [COM\(2025\) 565 final](#) – Priekšlikums regulai, ar ko izveido Eiropas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam, 7. apsvēruma.

⁶⁹ [COM\(2025\) 565 final](#) – Priekšlikums regulai, ar ko izveido Eiropas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam, 20. apsvēruma un 3. panta 1. punkta e) apakšpunkta ii) un iii) punkts.

⁷⁰ [COM\(2025\) 565 final](#) – Priekšlikums regulai, ar ko izveido Eiropas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas, lauksaimniecības un lauku, zivsaimniecības un jūrlietu, labklājības un drošības fondu 2028.–2034. gada laikposmam, 3. panta 1. punkta a) apakšpunkta iv) punkts.

⁷¹ [COM\(2025\) 570 final](#) – Komisijas paziņojums “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, 24. lpp.

⁷² [COM\(2025\) 570 final](#) – Komisijas paziņojums “Dinamisks ES budžets nākotnes prioritātēm – daudzgadu finanšu shēma 2028.–2034. gadam”, 18. lpp.

⁷³ [COM\(2025\) 463 final](#) – Priekšlikums regulai, ar ko izveido programmu “Tiesiskums” laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam, paskaidrojuma raksts, 10. lpp., 2. un 18. apsvēruma, 3. pants.

problēmām, kas saistītas ar tiesu sistēmu digitalizāciju. Tajā ir ierosināts ievērojams budžeta palielinājums. Ierosinātā programma turpinās atbalstīt esošo IT rīku vai platformu uzturēšanu un tādu jaunu rīku vai platformu izveidi, kas vajadzīgi tiesu iestāžu sadarbības instrumentiem⁷⁴, arī palīdzot dalībvalstīm ieviest īstenošanas aktus saskaņā ar Digitalizācijas regulu.

11. darbība. Komisija ierosina nākamajā DFS turpināt finansēt projektus un darbības ES un dalībvalstu līmenī, izmantojot ierosināto programmu “Tiesiskums”.

12. darbība. Komisijas mērķis ir atbalstīt valstu tiesu sistēmu digitalizāciju nākamās DFS ietvaros, izmantojot ierosinātos valsts un reģionu partnerības plānus.

7. Pārrobežu tiesvedības civillietās un komerclietās turpmāka digitalizācija

Pat pēc Digitalizācijas regulas pilnīgas īstenošanas joprojām nebūs iespējams veikt pārrobežu tiesvedības, izmantojot tikai digitālus līdzekļus, piemēram, šādi izskatīt lietu tiesā no sākuma līdz beigām. Digitalizācijas regulā nav paredzēta digitalizācija ne saziņai visos procedūras posmos visās pārrobežu tiesvedības procedūrās, ne visu veidu tiesvedības sākšanai. Piemēram, ja ir noteikta tiesas starptautiskā jurisdikcija⁷⁵, lietas dalībnieki noteiktos gadījumos⁷⁶ var elektroniski sazināties ar minēto tiesu, bet tie nevarēs pieprasīt attālinātu tiesas sēdes norisi vai iesniegt rakstiskus pierādījumus, izmantojot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu. Uzņēmumam nebūs iespējams arī digitāli atgūt apstrīdēto parādu no cita uzņēmuma tiesā, ja prasījuma vērtība pārsniedz 5000 EUR, jo šim nolūkam nevar izmantot Eiropas elektroniskās piekļuves punktu un esošās valstu IT sistēmas var liegt piekļuvi nerezidentiem.

Digitālo rīku pieejamības nodrošināšana privātpersonām un uzņēmumiem, lai iesniegtu prasības vai uzraudzītu un turpinātu tiesvedību līdz sprieduma pasludināšanai, padarītu tiesiskumu efektīvāku. Tas arī ietaupītu laiku un naudu uzņēmumiem un privātpersonām pārrobežu tiesvedībā civillietās un komerclietās.

Instrumenti pārrobežu tiesvedības procedūru pilnīgai digitalizācijai varētu būt Eiropas elektroniskās piekļuves punkta paplašināšana, attiecinot to uz visām civillietām un komerclietām ar pārrobežu ietekmi. Eiropas elektroniskās piekļuves punkts sāks darboties 2028. gadā, un to varētu pārveidot par vienotu piekļuves punktu, kurā privātpersonas un uzņēmumi varētu sākt pārrobežu civilprocesus un piedalīties tajos. Darbs, kas tiek veikts, lai sagatavotu visaptverošu Komisijas novērtējumu par Digitalizācijas regulu⁷⁷, būs iespēja novērtēt Eiropas elektroniskās piekļuves punkta darbību un progresu, kas panākts tiesu sistēmu digitalizācijā dalībvalstīs, kā arī apzināt iespējamās nepilnības un trūkumus.

Nākamo gadu laikā, gatavojoties izvērtējumam, Komisija plāno veikt pētījumu, kurā tiks analizēta ietekme, ko radīs pārrobežu tiesvedības turpmāka digitalizācija civillietās un komerclietās. Šo analīzi varētu izmantot izvērtējumā, kā arī kopīgās pārdomās par civillietu un komerclietu tiesvedības nākotni kopā ar dalībvalstīm, Eiropas Parlamentu un tieslietu kopienas ieinteresētajām personām.

⁷⁴ [COM\(2025\) 463 final](#) – Priekšlikums regulai, ar ko izveido programmu “Tiesiskums” laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam, paskaidrojuma raksts, 10. apsvēruma.

⁷⁵ Saskaņā ar [Regulu \(ES\) Nr. 1215/2012](#) par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (pārstrādāta versija).

⁷⁶ Piemēram, tiesvedībā par atzīšanu, izpildāmības pasludināšanu vai atzīšanas atteikumu, vai elektroniski pieprasot apliecības saskaņā ar [Regulu \(ES\) Nr. 1215/2012](#).

⁷⁷ Jāpublicē līdz 2033. gadam.

Eiropas digitālās identitātes makam, kas izveidots saskaņā ar Eiropas digitālās identitātes satvaru⁷⁸, būtu jāatvieglo tiešsaistes piekļuve tiesvedībai. Tie katram ES pilsonim vai iedzīvotājam nodrošinās elektronisku identitāti, kas ļaus tam droši identificēties un parakstīt elektroniskos dokumentus, izmantojot kvalificētu elektronisko parakstu. Turklāt elektronisko dokumentu apmaiņai būtu jāizmanto Eiropas digitālās identitātes maki. Pamatojoties uz Eiropas digitālās identitātes satvaru, Eiropas darījumdarbības maki radīs digitālo identitāti uzņēmējiem un publiskajām iestādēm, kas ļaus tos identificēt un autentificēt, kā arī saņemt un glabāt oficiālus paziņojumus un kopīgot verificētus akreditācijas datus.

13. darbība. Komisija līdz 2028. gada beigām analizēs ietekmi, kāda varētu būt iespējamai turpmākai pārrobežu tiesvedības digitalizācijai civillietās un komercietās ārpus Digitalizācijas regulas darbības jomas.

14. darbība. Komisija izveidos Eiropas elektroniskās piekļuves punktu, lai vēlāk to varētu paplašināt, attiecinot to uz visām civillietām un komercietām ar pārrobežu ietekmi.

8. Nobeigums

Stratēģijas *DigitalJustice@2030* darbību mērķis ir radīt apstākļus digitālā tiesiskuma stiprināšanai ES līdz 2030. gadam. Ir svarīgi domāt arī par laiku pēc 2030. gada, jo nākamajā DFS ir plānots noteikt to finansēšanas iespēju trajektoriju, kas vajadzīgas valstu tiesu sistēmu digitalizācijai. Vidējā termiņā un ilgtermiņā darbībām un fondiem būtu jāatbalsta dalībvalstis, nodrošinot tām rīkus un infrastruktūru valstu tiesu sistēmu digitalizācijai, kas tām radītu iespēju gūt labumu no efektīvākām tiesu sistēmām, ieskaitot labumu, ko sniedz ekonomiskās izaugsmes veicināšana.

Šīs darbības tiks veiktas pastāvīgā dialogā un vitāli svarīgā sadarbībā ar dalībvalstīm un vajadzības gadījumā ar citām ieinteresētajām personām attiecīgos forumos. Šī sadarbība būs ļoti svarīga. Stratēģija *DigitalJustice@2030* ir vērsta gandrīz tikai uz nelegislatīvām darbībām, kuras var sekmīgi īstenot tikai tad, ja pastāv pastāvīga sadarbība starp dalībvalstīm un Komisiju. Šīs stratēģijas panākumi ir atkarīgi no brīvprātīgas, aktīvas un pastāvīgas dalībvalstu līdzdalības.

Kad būs īstenota plaša mēroga digitalizācija, vairs nebūs svarīgi, kur lietotāji dzīvo, jo visās dalībvalstīs būs digitāla tiesu sistēma, un tiesu iestāžu pieejamība, izmantojot digitālos rīkus, būs universāla. Katrai dalībvalstij būtu jācenšas izveidot vienotu kontaktpunktu, kas savieno visas tiesas. Tam būtu jāļauj ikvienam sazināties ar tiesām, piedalīties tiesas sēdēs un sākt un virzīt tiesvedību no jebkuras vietas un jebkurā laikā, tādējādi samazinot tiesvedības izmaksas.

Izmantojot *DigitalJustice@2030*, dalībvalstis varēs mācīties un izmantot pieredzi, ko guvušas citas valstis, kuras izstrādā un izmanto digitālos rīkus un infrastruktūru. Tā vietā, lai katra dalībvalsts atsevišķi izstrādātu IT rīkus izmantošanai savā tiesu sistēmā, tā varēs izvēlēties rīkus, kas jau ir izrādījušies vērtīgi, veicot uzdevumus, kas ir kopīgi visām tiesu sistēmām.

Būtu jāveicina MI rīku izmantošana tiesu sistēmās, lai panāktu efektivitātes pieaugumu, palīdzētu samazināt neizskatīto lietu skaitu tiesās un atvieglotu valstu tiesu sistēmu noslogotos budžetus.

Līdz 2030. gadam visiem tiesību aktiem un judikatūrai vajadzētu būt viegli pieejamiem tiešsaistē visiem tieslietu speciālistiem. Arī juridisko tehnoloģiju uzņēmumiem vajadzētu būt vieglai piekļuvei pietiekamiem tiesu datiem, kas ir būtiski, lai izstrādātu un apmācītu tādus MI rīkus, kas pielāgoti tiesu sistēmām.

⁷⁸ [Regula \(ES\) 2024/1183](#) attiecībā uz Eiropas digitālās identitātes satvara izveidi.

DigitalJustice@2030 panākumu uzraudzība tiks veikta, galvenokārt izmantojot ikgadējo ES rezultātu apkopojumu tiesiskuma jomā, kurā ir īpaša nodaļa par valstu tiesu sistēmu digitalizāciju.